

kega skrivnega, ponočnega tekanja in kar je največ, nobenega — nemškega izdajalca, dasi bi si ga bil Tolstoj tudi lahko izmislil.

V tem, ko popisuje Tolstoj preproste vojake, kakoršni so v resnici, ki ne vedo zakaj se prav za prav bojujejo, kaj se godi okoli njih, govore Sudermannovi prostaki včasih kakor sami generali.

Žal, da zajemajo naši Slovenci in Slovenke največ modrosti od Nemcev, ker čitajo le nemški in so zato navezani le na Nemce, a priznано je, da je obstalo nemško (kakor angloško) leposlovje na istej višini, na ktorej je bilo še pred več leti.

Nemški filozofi so temnejši od črne noči in čim nerazumlivejši so, tem večjo slavo uživajo, baš radi tega, ker jih nihče ne ume. Nemški roman in novela obstoja še vedno iz slučajev, misterov in nenaravnih ljudi; imponuje nam le nemška drama po Sudermannu in Hauptmannu.

Naroda kateri napredujejo uprav gigantski in od katerih bi se Slovenci morali učiti, sta ruski, ruski in zopet ruski ter francoski in zopet francoski.

Iz lastne izkušnje vem, da prinaša en sam francoski dnevnik več zanimivosti iz literarnih krogov, več novih vesti o gibanju na leposlovnem polju v obče, nego cela tedenska nemška revija, na katero se Slovenci sklicujejo tako radi.

In francoska drama ter veseloigra! Ni ga bilo skoraj dneva v letošnji sezoni, da bi ne bila čitala o kaki francoski novosti v Pariških gledališčih. In francoske knjige! Ko bi le človek mogel čitati vse!

Ker nam oholi Nemci že itak očitajo, da smo zajemali kulture le od njih, pustite jih Slovenci in Slovenke vendar enkrat ter pokažite, da se morete vspeti tudi brez njih! Učite se *ruskega in francoskega jezika* — moj Bog, saj imamo Slovenci še skoro preveč daru za učenje tujih jezikov — zajemajte čitajoči kulture v plemenitih Francozih ter krepkih in originalnih Rusih, da poročete lahko kakor jaz: „Ošabni Nsmec, kar znam, to sem se učila in se še učim od Francozov in od svojih bratov Rusov; najraznovrstnejši Francozje in najmnogovrstnejši Rusi me uče, me zabavajo in oduševljajo; njim sem dolžna zahvale a tebi, oholi Nmec, nisem dolžna prav ničesa.

Album čeških žen.

Zofija Podlipská.

Od pričetka svoje zgodovine do sedaj imel je češki narod obilno junakinj, ki so se z umom in srcem potegovale za njegovo slavo. In da je češki narod po dvesto letni duševni pobitosti tako sijajno vstal iz groba pozabljenosti, dočim so se njegovi sovražniki že veselili njegove smrti — toda! — to, trdim smelo, da je v prvi vrsti zasluga čeških

žen, čeških mater. Češke žene so to bile, ki so navduševale in jačile svoje moče v težavnem opravilu narodnega prebujenja, po svojih najboljših močeh pa so tudi same pomagale zidati svetišče narodne omike. Po vsem resnične so besede slovitega biskupa djakovskega: „Narodu, kateri ima navdušene žene, zagotovljena je zmaga, slava, bodočnost.“

K slavnim rodoljubkinjam in boriteljicam češkim, Boženi Němcovi, El. Krásnohorski, in Kar. Světli, se častno družijo Zofija Podlipská; žalibog, da nam jo je neusmiljena smrt iztrgala v trenutku, ko smo najmanj pričakovali. (Umrla je 17. grudna 1897).

K večnemu počitku jo je spremil ves narod z mnogimi solzami, z nepopisno žalostjo. Rekel sem, da jo je h grebu spremljal narod, da je za njo žalovalo vse ljudstvo. Da — narod jo je pokopal, ker pri njenem pogrebu s temi nebrojnimi trumami češkega ljudstva, od priprostega delavca do slovitega velikaša, čutil je ves narod, solzilo se je vse češko ljudstvo, da je odišla ta, katera mu je v omamljivi obliki odpirala pot k pouku in zabavi, po svojem zlatem srcu pa oblažila toliko zapuščenih rev, posušila toliko solzâ.

Življenje Zofije Podlipske je obsijano se zarjo poezije. Iz veličastnega trozvezdja: domoljubnosti, ljubezni do književnosti in človekoljubja osnovan je bil idealizem njenega življenja.

Zofija Podlipská je bila rojena v Pragi l. 1833. iz meščanskih roditeljev. Starejša njena sestra je sloveča Karolina Světla. Odgojena v nemških in francoskih zavodih, je kmalu otrsela raz sebe tujinsko, nenaravno krinko. Ljubezen do domovine in naroda se je obudila zgodaj v njeni nežni, rahločutni mladostni duši. S svojo starejšo sestro si je urno prisvojila narodno zavednost. Domoljubje, pristno in požrtvovalno je postalo od tega časa podlaga vsega zasebnega in javnega delovanja Zofijinega. Po pravici smemo reči, da sta obe sestri izvestno pripomogli k prebujenju in utrjenju narodne samozavesti med družtvi gospej ne-le v Pragi, ampak v vsej kraljevini po l. 1860. Oni sta bili, rekel bi, glavno osredje domoljubnega življenja čeških dam.

Ljubezen do naroda, do njegove slavne zgodovine, do njegovih pravic in krasnega jezika, združena z globoko in vsestransko izobraženostjo jezikovno in lepoznavsko, kar si je prisvojila po neizmernem zasebnem trudu, kakor tudi spodbuda soproga dr. Jos. Podlipskega, sta jo napeljali na literarno polje. Svoje življenje je izpolnila sè spominavrednimi spisi. Njeno delovanje je bilo blagoslov za češko slovstvo. S polno roko je razmetavala bisere svojega duha.

Pisateljvati je začela po l. 1860., in razni časniki iz iste dobe nam pričajo o njeni neutrudljivi marljivosti. Pisala je namreč veliko.

Od l. 1872. je uredovala „Žensko biblioteko“, za katero je napisala prvi obširnejši roman „Osud a nadáni“ (Osoda in nadarjenost), in

dve vrsti „Izglede iz izgojiteljskega okrožja“. Oba spisa označujeta dvojno smcr, v kateri se je gibalno njeno slovstveno delovanje: roman in pedagogični spisi. V obojni smeri kaže se nam Podlipská natanka opazovalka resničnega življenja, dasi včasih vzleti njen duh tudi v čarobne kraje srednjeveške romantičnosti. Njen literaren program je načrtan v živem popisovanju dobrega, v oživljanju nra vstvenih in plemenitih nagonov. Kjer pa dobro in pravica ne dospe v njenih romanih do zmage, ostaja vsaj v tihi resignaciji. Da dobro in pravica zmaga, k temu težijo brez izjeme vsi njeni pedagogični spisi, katere je treba smatrati za jedro njenega delovanja. Za otroke nima drug narod tako izbornih spisov, v tem se strinjajo vsi češki strokovnjaki. Češka mladina je imela v njej najiskrenjšo svetovalko in najvdanejšo prijateljico.

In ako pregledujemo dolgo vrsto njenih literalnih spisov. (čez 100), v katerih se skriva toliko krasnih, vzvišenih misli, ne hoté vprašamo: Ali je res možno, da zato širno, tako različno duševno delovanje je imela dovolj časa in moči — žena!

Bila je pa slednjic vzor človekoljubja. Preživela je vse stopinje ženske ljubezni, kakor hči, sestra, soproga, mati, kakor vrla hči naroda in sosestra trpečega ljudstva. V njej je bilo srce dobro, plemenito in blago. Vse velike misli na svetu izhajajo iz srca, zato je bila Zofija humanistinja v pravem pomenu besede. To je pokazala jasno v materinski svoji skrbi za društvo „Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek“ (Varstvo za zapuščene in zanemarjene deve). Tam je vrhunec njenega človekoljubja, kajti to društvo je bilo punčica njenega očesa. Angelja so jo imenovalc iz blata propalosti rešene deve — zares, zavidanja vreden priimek. Zato se ne čudimo, da so se iz srca solzile ob njenem pogrebu, saj so v Podlipski izgubile svojo mater.

Smrt Zofije Podlipske je bila tiha in zares poetična, kakor vse njeno življenje. Bil je to miren, popolnoma naraven prehod iz znanega v neznano in zaména minljivega z neminljivim, životnega trenutka z večnostjo. Iz vsega srca privoščimo slavni Čehinji to srečno dokončanje pozemeljskega potovanja. Hvaležnost in ljubezen českega naroda jo je spremljala otdod.

Ant. Zavadil.

Resen migljaj učiteljicam.

Danes je prišel moj sinček iz šole domu ter mi povedal: „Bizjaka sem zatožil, ker je v šoli jedel kruh, pa je moral stati!“ Očitno se mu sveti zadovoljnost z obraza, ponosen je na svoj junaški čin. Resno sem ga posvarila, dokazala mu, kako je to grdo, če se otroci tožijo, mesto da